

2018

ECONOMICS

Full Marks : 100

Time : 3 hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions

PART—A / অংশ—ক

(**Statistics for Economics**)

(অর্থনীতিৰ বাবে পৰিসংখ্যা)

1. Answer the following as directed : 1×6=6

তলত দিয়াবোৰৰ নিৰ্দেশানুযায়ী উত্তৰ দিয়া :

(a) Who is known as the father of Economics?

কোনজন ব্যক্তিক অর্থবিজ্ঞানৰ পিতৃ হিচাপে জনা যায় ?

(b) What is primary data?

প্রাথমিক তথ্য কি ?

(c) Mention any one advantage of diagram in data presentation.

তথ্য উপস্থাপনত চিত্ৰৰ যি কোনো এটা সুবিধা উল্লেখ কৰা।

(d) Quartiles divide series into — equal parts. (2, 3, 4, 5)

(Fill in the blank choosing the correct one from the bracket)

চতুৰ্থকবোৰে শ্ৰেণী এটাক সমানে — ভাগত ভাগ কৰে। (2, 3, 4, 5)

(বন্ধনীৰ পৰা শুদ্ধ উত্তৰটো বাচি উলিয়াই খালী ঠাই পূৰণ কৰা)

(e) What is range?

পৰিসৰ কি ?

(f) What is a project?

প্ৰকল্প কি ?

2. Write two importances of the study of Statistics in Economics. 2

অৰ্থবিজ্ঞানত পৰিসংখ্যা-বিজ্ঞান অধ্যয়নৰ দুটা গুৰুত্ব লিখা।

Or / অথবা

Mention two characteristics of Statistics. 2

পৰিসংখ্যাৰ দুটা বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰা।

3. Mention two sources of secondary data. 2

গৌণ তথ্যৰ দুটা উৎস উল্লেখ কৰা।

4. Find the mean from the following data : 2

তলৰ তথ্যৰ সহায়ত মাধ্যম নিৰ্ণয় কৰা :

Class interval শ্ৰেণী অন্তৰাল	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50
Frequency বাৰংবাৰতা	2	7	12	7	2

5. What is wholesale price index number? 2

পাইকাৰী মূল্য সূচকাংক কি ?

6. Draw a perfectly positive correlation and a perfectly negative correlation with the help of scatter diagram. 1+1=2

প্ৰকীৰ্ণ চিত্ৰৰ সহায়ত এটা সম্পূৰ্ণ যোগাত্মক সহসম্বন্ধ আৰু এটা সম্পূৰ্ণ ঋণাত্মক সহসম্বন্ধ অংকন কৰা।

7. Write two advantages of arithmetic mean. 1+1=2

সমান্তৰ মাধ্যমৰ দুটা সুবিধা লিখা।

(3)

8. What are the advantages of sampling method of data collection over the census method? 4

পিয়ল পদ্ধতিৰ তুলনাত নমুনা পদ্ধতিৰ তথ্য সংগ্ৰহৰ সুবিধাবোৰ কি কি ?

9. Represent the following data by a frequency distribution table : 4

তলৰ তথ্যখিনি এটা বাৰংবাৰতা বিভাজন তালিকাৰ সহায়ত উপস্থাপন কৰা :

17	26	11	20	38	46	27	25	47	10
30	34	33	14	27	47	37	26	18	40

Or / অথবা

- Draw a frequency polygon from the following data : 4

তলৰ তথ্যখিনিৰ পৰা এটা বাৰংবাৰতা বহুভুজ অংকন কৰা :

Class interval শ্ৰেণী অন্তৰাল	0-20	20-40	40-60	60-80	80-100
Frequency বাৰংবাৰতা	3	5	12	4	1

10. What is correlation? State the significance of the values of correlation coefficient r are 1, -1 and 0. 1+3=4

সহসম্বন্ধ কি ? সহসম্বন্ধ গুণাংক r ৰ মান 1, -1 আৰু 0 হোৱাৰ তাৎপৰ্য ব্যাখ্যা কৰা ।

Or / অথবা

- With the help of the following data, calculate index numbers for 2016 taking 2015 as the base year : 4

2015 বৰ্ষক ভিত্তিবৰ্ষ হিচাপে লৈ তলৰ তথ্যখিনিৰ পৰা 2016 চনৰ বাবে সূচকাংক গঠন কৰা :

Commodity সামগ্ৰী	Price in 2015 (₹) দাম (টকাত) 2015	Price in 2016 (₹) দাম (টকাত) 2016
A	100	140
B	155	210
C	110	155
D	190	285
E	95	160

11. Find the median from the following data :

4

তলত দিয়া তথ্যবোৰৰ পৰা মাধ্যিকী নিৰ্ণয় কৰা :

Marks নম্বৰ	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70	70-80
No. of Students ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সংখ্যা	2	18	30	45	35	20	6	4

12. Mention the necessary steps in preparing a project.

4

এটা প্ৰকল্প গঢ়ি তোলাৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় পদক্ষেপসমূহ উল্লেখ কৰা।

13. What is dispersion? What are its measures? Why is standard deviation called the best measure of dispersion?

1+2+3=6

বিচ্যুতি কি? ইয়াৰ বিভিন্ন জোখবোৰ কি কি? মানক বিচলনক বিচ্যুতিৰ শ্ৰেষ্ঠ জোখ বুলি কিয় কোৱা হয়?

Or / অথবা

What is mode? Find out mode from the following data :

1+5=6

বহুলক কি? তলৰ তথ্যৰাজিৰ পৰা বহুলক নিৰ্ণয় কৰা :

Class interval শ্ৰেণী অন্তৰাল	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70	70-80
Frequency বাৰংবাৰতা	16	20	25	15	13	11

(5)

14. Calculate quartile deviation from the following data : 6

তলৰ তথ্যৰাজিৰ পৰা চতুৰ্থক বিচলন নিৰ্ণয় কৰা :

Roll No. ৰোল নং	1	2	3	4	5	6	7
Marks নম্বৰ	30	38	50	22	40	25	60

Or / অথবা

What is index number? Discuss the steps in constructing index number. 1+5=6

সূচক সংখ্যা কি ? সূচক সংখ্যা গঠনৰ পদক্ষেপসমূহ আলোচনা কৰা ।

PART—B / অংশ—খ

(Indian Economic Development)

(ভাৰতীয় অৰ্থনৈতিক উন্নয়ন)

15. Answer the following :

1×6=6

তলত দিয়াবোৰৰ উত্তৰ দিয়া :

(a) What was the main source of livelihood in India at the pre-Independence period?

প্ৰাক-স্বাধীনতাৰ সময়ত ভাৰতবৰ্ষত জীৱিকাৰ প্ৰধান উৎস কি আছিল ?

(b) When was the First Five-Year Plan commenced in India?

ভাৰতবৰ্ষত প্ৰথম পঞ্চবাৰ্ষিক পৰিকল্পনা কেতিয়া আৰম্ভ হৈছিল ?

(c) What do you mean by seasonal unemployment?

ঋতুজনিত নিবনুৱা বুলিলে কি বুজা ?

(d) What is mixed economy?

মিশ্ৰ অৰ্থনীতি কি ?

(e) What is economic infrastructure?

অৰ্থনৈতিক গাঁথনি কি ?

(f) Which sector of the economy contributes highest to GDP in China?

চীনৰ GDP লৈ অৰ্থনীতিৰ কোনটো খণ্ডই সৰ্বাধিক বৰঙণি আগবঢ়ায় ?

16. Mention any two features of Indian agriculture. 2

ভাৰতীয় কৃষিৰ যি কোনো দুটা বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰা।

17. Point out two failures of economic reform in India. 2

ভাৰতত অৰ্থনৈতিক সংস্কাৰৰ দুটা বিফলতা দেখুৱাই দিয়া।

18. Mention any two sources of human capital. 2

মানৱ মূলধনৰ যি কোনো দুটা উৎস উল্লেখ কৰা।

19. Mention any two non-institutional sources of rural credit in India. 2

ভাৰতত গ্ৰাম্য ঋণ যোগান ধৰা যি কোনো দুটা অনানুষ্ঠানিক উৎস উল্লেখ কৰা।

20. What are the two areas where Pakistan has performed better than India? 2

কি এনে দুটা ক্ষেত্ৰ আছে য'ত পাকিস্তানে ভাৰততকৈ অধিক সফলকাম হৈছে ?

21. What is globalization? Mention one merit of globalization. 1+1=2

গোলকীকৰণ কি ? গোলকীকৰণৰ এটা সুবিধা উল্লেখ কৰা।

22. Mention four poverty alleviation programmes taken by the Government of India. 4

ভাৰত চৰকাৰে গ্ৰহণ কৰা চাৰিখন দৰিদ্ৰতা দূৰীকৰণ আঁচনি উল্লেখ কৰা।

Or / অথবা

What do you mean by rural development? Mention two subjects related to rural development. 2+2=4

গ্ৰাম্য উন্নয়ন বুলিলে কি বুজা? গ্ৰাম্য উন্নয়নৰ লগত জড়িত দুটা বিষয় উল্লেখ কৰা।

23. Write down any four defects of agricultural marketing in India. 4

ভাৰতত কৃষি বজাৰ ব্যৱস্থাৰ যি কোনো চাৰিটা ত্ৰুটি লিখা।

Or / অথবা

How is organic farming superior to conventional farming? 4

জৈৱিক কৃষি ব্যৱস্থা পৰম্পৰাগত কৃষি ব্যৱস্থাতকৈ কেনেকৈ অধিক উৎকৃষ্ট?

24. State two advantages and two disadvantages of liberalization. 2+2=4

উদাৰীকৰণৰ দুটা সুবিধা আৰু দুটা অসুবিধা লিখা।

25. What is sustainable development? Mention three objectives of sustainable development. 1+3=4

বহনক্ষম উন্নয়ন কি? বহনক্ষম উন্নয়নৰ তিনিটা লক্ষ্য উল্লেখ কৰা।

Or / অথবা

Mention four causes of environmental pollution in India. 4

ভাৰতত পৰিবেশ প্ৰদূষণৰ চাৰিটা কাৰণ উল্লেখ কৰা।

- 26.** Make a comparison between India and China as regards with population size, density of population, birthrate and literacy rate. 4

জনসংখ্যাৰ আকাৰ, জনসংখ্যাৰ ঘনত্ব, জন্মৰ হাৰ আৰু সাক্ষৰতাৰ হাৰৰ ক্ষেত্ৰত ভাৰত আৰু চীনৰ মাজত তুলনা কৰা।

- 27.** Discuss the role of agriculture in economic development of India. 6

ভাৰতবৰ্ষৰ অৰ্থনৈতিক উন্নয়নত কৃষিৰ ভূমিকা আলোচনা কৰা।

Or / অথবা

- Discuss the common objectives of Five-Year Planning of India. 6

ভাৰতবৰ্ষৰ পঞ্চবাৰ্ষিক পৰিকল্পনাৰ উমৈহতীয়া উদ্দেশ্যসমূহ আলোচনা কৰা।

- 28.** Discuss the various causes of unemployment in India. 6

ভাৰতত নিবনুৱাৰ বিভিন্ন কাৰণবোৰ আলোচনা কৰা।

Or / অথবা

- Briefly explain the causes responsible for poverty in India. 6

ভাৰতত দৰিদ্ৰতাৰ বাবে দায়বদ্ধ কাৰণসমূহ চমুকৈ ব্যাখ্যা কৰা।

***